בת עין — כי תבוא

והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלהיך נותן לך וגו' (כו א). איתא בגמרא (קה"ר א לב) אין אדם מת וחצי תאותו בידו. ויש ליתן טעם למה היתה הבריאה באופן שלא יוכל למלאות תאותו ולהיות תמיד בבחינת חצי ולא יוכל לבא לבחינת שלמות. ונוכל לומר כדי שיהיה לו בחינת יסורים בעולם הזה שהוא עולם עובר מחמת שלא יוכל למלאות תאותו בשלמות, ותמיד הוא משתוקק ליותר ויותר, ומזה יכול לבא לעולם הבא שהוא עולם הקיים, רק שהצדיקים תופסים בחי' זו בבחינת רוחניות היינו שלא יוכלו למלאות תאותם בתורה ומצות ומעשים טובים ומשתוקקים תמיד למדרגה היותר גדולה, אבל בבחינת גשמיות יש להם בחינת הסתפקות ושמחים בחלקם כמ"ש יעקב אבינו ע"ה (בראשית לג יא) וכי יש לי כל, שלא היה חסר לו כלל בדברים גשמיים.

ונוכל לומר שזה כוונת הפסוק (תהלים צד יב) אשרי הגבר אשר תיסרנו י"ה ומתורתך תלמדנו, פירוש אשרי הגבר שהבחינת יסורים שברא הקב"ה היינו הבחינת השתוקקות שיהיה בחינת יסורים בזה העולם העובר, הוא אצלו רק ומתורתך תלמדנו, היינו שיש לו בחי' יסורים והשתוקקות שיבוא לבחינת תורה ומעשים טובים בשלמות.

ונוכל לומר שע"ז מרמז ענין מזוזה שם שד"י מלבר והיה מלגאו (זח"ג רסו., שו"ע יו"ד סי' רפ"ח סעי' טו), שם שדי מרמז על בחינת הסתפקות שאמר לעולמו די (ע' חגיגה יב.) שהוא מסתפק במיעוטו בבחינת מלבר שהוא בחינת גשמיות שכל מה שיש לו די לו, וזהו שדי מלבר והיה מלגאו, היינו דברים רוחנים נקראים בחינת מלגאו וצריך להיות בהם מדת השתוקקות, שצריך להשתוקק ולכסוף מתי יעשה לביתו לעבוד את ה' עד כלות הנפש ממש, וכלא נחשב אצלו מה שעשה מעבודת השי"ת, רק העיקר אצלו להוסיף תמיד בעבודת השי"ת, וזהו בחי' והיה שעדיין לא עשה כלום רק והיה שהוא לשון עתיד שמשתוקק לעבוד את ה' בכלות הנפש ממש.

וזהו פירוש הפסוק (שמואל ב ח יג) ויעש דוד שם, ש"ם גימ' שד"י והי"ה שעשה תקון בשני בחינות הנ"ל, בגשמיות בבחי' שם שד"י וברוחניות בבחי' והי"ה, וזהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך (דברים כח י), היינו כשתבא לבחי' ש"ם היינו לעבוד את ה' בב' בחינות שד"י והי"ה אז ויראו ממך, שיהיה אימתו ופחדו מוטל על כל עמי הארץ.

וזהו פירוש או יחזיק במעוזי יעשה שלום לי שלום יעשה לי (ישעיה כז ה), ואיתא בזוהר הקדוש (ח"ג דף קיח.) תרין שלמי איכא הכא, שלום לעילא שלום לתתא, היינו שצריך לעסוק ולהשיג ב' שלמות, לעילא בבחינת רוחניות בבחי' השתוקקות, ולתתא בבחי' גשמיות בבחי' הסתפקות. וזהו משמאל ומימין על ישראל שלום (מזמור ברוך ד' יום יום) הן בבחי' רוחניות הן בבחי' גשמיות צריך להיות בבחי' שלום כנ"ל.

ואפשר לומר שזהו ענין שופר, מן המצר קראתי י"ה (תהלים קיח ה) ממצר של שופר, ענני במרחב י"ה ממרחב של שופר, כי צריך להפך פי השופר היינו המרחב למעלה (פע"ח ש' השופר פ"א), כי בבחי' מעלה שהוא דברים רוחנים צ"ל בבחי' מרחב שהוא בחינת השתוקקות, להשתוקק שיהיה עבודתו בבחינת מרחב, ומיצר של שופר הוא למטה, כי למטה בבחינת גשמיות צריך שיהיה לו בחינת מיצר והסתפקות.

והנה עיקר ההשתוקקות שבקדושה להשתוקק ולכסוף לה' בכלות הנפש ממש הוא רק בבחינת ארץ ישראל ששם הוא עיקר השתוקקות, וזהו והיה כי תבוא אל הארץ וגו' כי עיקר בחינת והיה הוא בחי' השתוקקות, הוא רק כי תבא אל הארץ, הוא ארץ ישראל, שם הוא עיקר השתוקקות שבקדושה. וזהו ולקחת מראשית כל וגו', כי כשתבא לבחינת השתוקקות באמת אז יהיה כל עבודתך תמיד בבחינת ראשית והתחלה, שתכסוף ותשתוקק תמיד להוסיף יותר ויותר בעבודת השי"ת.

וזהו ברוך אתה בבואך וברוך אתה בצאתך (דברים כח ו), ודרשו רז"ל (ב"מ קז.) שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם, ולכאורה לפי פי' זה שברכה אחת הוא הל"ל ברוך אתה בבואך ובצאתך. ולפי דרכינו על דרך מוסר יש לפרש בבואך מרמז על בחי' פנימיות הוא בחי' רוחניות, ובצאתך מרמז על בחי' חיצוניות הוא בחי' גשמיות, וזהו ברוך אתה בבואך היינו שיהיה לך בחינת ברכה בבחינת רוחניות היינו בחינת השתוקקות, וברוך אתה בצאתך היינו שיהיה לך בחינת ברכה בבחינת גשמיות הוא מדת הסתפקות, השי"ת יזכנו לבא למדרגה זו אמן כן יהי רצון:

ולקחת מראשית כל פרי האדמה וגו' (כו ב). ויל"ד אמרו מראשית כל פרי האדמה, הלא עיקר הבכורים היו מפרי העץ. ולפרש זה על דרך המוסר, הנה אמרו חז"ל (ב"ר ה ט) על פסוק (בראשית א יא) תוצא הארץ דשא וגו' עץ פרי עושה פרי למינו וגו' שהקב"ה צוה להאדמה שתוציא עץ שתהיה טעמו כפרי והארץ לא כן עשתה ובעבור זה נתלטיא וכו'. והנה בריאת העולם היתה בבחינת יוצר אור ובורא חושך (ישעיה מה ז), היינו שהיצירה היתה בבחינת אור ואחר כך נעשה בחינת חשך, בחינת הסת"ר, שנסתר אור אלהי ונעשה חש"ך, בחינת שכ"ח, שיכול להיות שכח"ה ששוכח האדם עיקר כוונת הבריאה למה היתה, שהכל לא נברא אלא לכבודו (אבות ו יב), היינו שכל עניני עולם הזה אכילה ושתיה ומשא ומתן וכל שאר עניני עולם הזה צריך להיות רק לעבודת הבורא ב"ה ולא לתאות האדם, ומחמת גודל ההסתר הנ"ל שוכח האדם העיקר ועושה הכל לתאותו, וזהו בחינת עמלק שנתגברה בחינת שכח"ה כנ"ל, וע"ז מזהיר הכתוב ואמר (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק וגו' לא תשכח, פירוש שלא יהיה לך בחינתל שכחה הנ"ל, וכן יהיה לעתיד לבא שימחה את זכר עמלק ולא יהיה עוד שכחה הנ"ל ויהיו כל עשיותיו של אדם אשר יעשה בעניני עולם הזה בלתי לה'.

והנה עסקו של אדם שעוסק בעניני עולם הזה הגשמיים נקרא בחינת עץ, ומה שלומד ומתפלל בכח האכילה ההוא שאכל מעסקו שעסק בעניני עולם הזה נקרא פרי. והנה מתחילה צוה הקב"ה להאדמה שתוציא הארץ עץ פרי שיהיה טעמו כטעם הפרי, היינו שעסקו של האדם בעניני עולם הזה יהיה בלתי לה' לבדו ויהיה טעמו כטעם הפרי, היינו כטעם המצוה בעצמה, אבל האדמה לא כן עשתה מחמת גודל ההסתר והחוש"ך נתקלקל זה, ורק

המצוה בעצמה יש לה טעם, והעשיות הגשמיות אין בהם טעם. אבל על ידי התשובה כאשר האדם שב אל ה' מהפך חשוכא לנהורא ונעשה טעם מעשיו אשר עשה בגשמיות כטעם הפרי כנ"ל.

והנה אז יתוקן חטא האדמה ותצא מקללתה ויתבערו מן העולם מוץ ותבן, והנה אז יוחזר הדבר לתחלתה שיהיה טעם עץ ופריו שוה, ובהיות כן במהרה בימינו יתכן לקרות פרי העץ בשם פרי האדמה כי הוא אוכלא דאפרת (ביצה ב.) העץ והפרי אחד הם, וכימי העץ וגו' (ישעיה סה כב), שישראל יהיו גם כן בבחינה זו במהרה בימינו כן יהי רצון אמן.

וזשאה"כ ולקחת מראשית כל פרי האדמה, פירוש שתוצא טעם הפרי מהאדמה עצמה, שיהיה טעם עץ ופרי שוה, שיהיה טעם מעשה הגשמי כטעם המצוה הנ"ל.

וזהו מרומז במאמר חז"ל (ר"ה י:) בתשרי נברא העולם, פירוש שבריאת העולם היתה בתשר"י, בשביל בחינת תש"רי לשון אשור"נו לשון הסתכלות, שמסתכל בכל מעשיו שיהיה לה', ומה שהיה לו בתחלה בחינת סת"ר וחושך נתהפך אות ס' ונעשה שי"ן (ונכנס בין ת"ו ובין רי"ש) ונעשה תשרי (בהוספת אות יוד) גמטריא עשר פעמים צ"א, שהיא בחינת וה' בהיכל קדשו (חבקוק ב כ, זח"ב קעח.), על ידי שתקן כל השבע מדות שלו לה' כנ"ל.

וזה שאמר הכתוב (ויקרא כג כד) בחודש השב"יעי באחד לחדש, היינו כשנתחדש בחינת שביעי, בחינת שבע מדות שלו כנ"ל, אז נעשה רא"ש הש"נה גימטריא עש"ר פעמים אלהים, ועוד אות א' לרמז לבחי' דבקות באלופו של עולם, וזהו רק באבותיך חשק ה' וגו' (דברים י טו), היינו שזהו רצון הבורא ב"ה שיהיה תקון בחינת אבות שהם כללות זיין המדות, ויעקב שהיה בחיר שבאבות (בר"ר עו א) עולה שמו יעקב כמספר זיין פעמים שם העצם ב"ה, לרמז לתקון השבע המדות כנ"ל, וזהו בחינת השבועה אשר נשבע לאבותינו, לשון שבע לרמז לבחינת שבע מדות כנ"ל.

וזהו שאמר הכתוב (כו ג) ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם, פירוש שתבא אל הכה"ן לשון עבדות (רש"י שמות כט ל), אשר יהיה בבחי' ימ"ים ההם ימים עילאין, היינו בחי' שבע מדות כנ"ל. ולכן צוה הקב"ה להביא בכורים משבעת המינים שנשתבחה בהן ארץ ישראל דייקא (ספרי כי תבוא א), היינו כי אלו הפירות של ארץ ישראל שנגדלו בקדושה הם בקל יותר לאכלם בבחי' קדושה בחינת טעם עצו ופריו שוה כנ"ל, אבל פירות שגדלו בחוצה לארץ יותר קשה לאכלם בבחינת קדושה, אבל פירות של א"י יכול לאכלם בבחי' קדושה ולהגיע לבחי' יומין עילאין כנ"ל, ובאת א"ל הכה"ן גימטריא אל"ף - בחי' אלופו של עולם (אש"ר יהי"ה בימי"ם גימטריא זיין פעמים צ"א) וגם בחי' אבות אברה"ם יצח"ק יעק"ב גימטריא זיין פעמים צ"א בחי' וה' בהיכל קדשו, ועוד א' יותר מרמז לבחינת דבקות לאלופו של עולם, וזהו ובא"ת אותיות אבו"ת, א"ל הכה"ן בחינת אל"ף כנ"ל, אש"ר יהי"ה בימי"ם כנ"ל, יהי רצון שנזכה לזה אמן כן יהי רצון:

וה' האמירך היום להיות לו לעם סגולה וגו' ולתתך עליון על כל וגו' (כו יח - יט). ונוכל לפרש על דרך המוסר ענין טעם סמיכת פרשה זו לפרשת עמלק.

הנה עיקר רצון הבורא ב"ה בבריאת העולם היתה בשביל בחינת שלשת אבות אברהם יצחק יעקב, היינו בחינת אברהם אוהבו (ע' ישעיה מא ח) הוא בחינת חסד ואהבה לה', ובחינת פחד יצחק (בראשית לא מב) הוא בחינת פחד ויראה לפני ה', ובחי' תתן אמת ליעקב (מיכה ז כ) הוא בחינת אמת שיהיה לב ישראל דבוק תמיד בבחינת אמת ויהיה הלב ופה אחד באמת. וזהו עיקר החיות של העולם שעל ידי זה יהיה לו דירה בתחתונים להשרות קדושתו בעולם הזה ולהחיותם כמאמר הכתוב (נחמיה ט ו) ואתה מחיה את כולם, ר"ל שבחינת הקדושה הוא עיקר החיות של העולם וכמאמר הכתוב (דברים ל כ) כי הוא חייך ואורך ימיך, שעל ידי התורה יכולים להגיע לבחינה הנ"ל והשראת הקדושה. וזהו והיה כי תבוא, לשון מביא, פירוש שתהיה ממשיך ומביא בחינת ארץ ישראל.

אמנם אי אפשר להגיע לבחינת התורה וקדושת השלשה בחינות הנ"ל כי אם על ידי סגולת בחינת ענוה ושפלות כמאמר הכתוב (ישעיה נז טו) אשכון ואת דכא ושפל רוח, כי אם יש בו ח"ו שום גסות הרוח אם חכם הוא תורתו מסתלקת ממנו (ע' פסחים סו:) היינו שמשכחה מחמת שבחינת הקדושה מסתלקת ממנו ומיד בא לידי שכחה, וזהו סימן מובהק שכאשר עדיין יש לו בחינת שכחה בוודאי יש בו עדיין בחינת גסות הרוח בחינת עמלק.

וזהו מרומז בסמיכת הפרשיות שמסיים בפרשת תצא (דברים כה יט) תמחה את זכר עמלק מתחת השמים לא תשכח, פירוש שלא יהיה לך שום בחינת עמלק בחי' גאוה, וזה הסימן יהיה לך כאשר לא תשכח, פירוש כשלא יהיה לך שום בחינת שכחה, אז בודאי נמחה זכר עמלק, ואז והיה כי תבוא אל הארץ וגומר, פירוש אז יביא אותך ה' אל הארץ והנחלה וגו' ויהיה לך בחינת כ"י, שמרמז לבחי' שלשת אבות הנ"ל, שכל דבר שבקדושה אין פחות מעשרה (ברכות כא:) ונעשה שלשים גימטריא כ"י, וכדאיתא בספר בעל הטורים כ"י מרמז לשלשים צדיקים.

וזהו מרומז ג"כ בפסוק וה' האמירך היום וגו', פירוש שורש התיבה האמירך הוא א"מ"ר ר"ת של א"ש מי"ם ר"וח, מרמז לשלשה בחינות הנ"ל אהבה יראה אמת כידוע (ת"ז ת' סט קה.), ואמר הכתוב שהשם הכניס בך בחי' אמ"ר וזהו האמי"רך היום להיות לו לעם סגולה, פירוש שהכניס בך בחינת אמ"ר, שתהיה לו בחינת סג"ול המרמז לבחי' שלשת אבות (שם קד:), כדי ולתתך עליון על כל הגוים, פירוש כדי שתהיה מנצח לאומות העולם שנקראים גאי"ם על שם בחינת גאו"ת שיש להם, ותהיה אתה מושל עליהם.

ולבחי' זו גם כן התפלל דוד המלך ע"ה ואמר (תהלים קיט יח) ג"ל עיני ואביטה נפלאות מתורתך וגו', פי' ג"ל מרמז לבחי' שלשת אבות הנ"ל שלשה בחינות קדושה שכל אחד הוא בחי' עשרה כנ"ל, נעשה שלשים, ובתחלה הוא ג' ואח"כ הוא שלשים, ונעשה ג"ל עיני על ידי סגולת התורה, וזהו ואביטה נפלאות מתורתך היינו שעל ידי עסק התורה יגיע וישיג אותן שלשה בחינות הנ"ל, שנזכה לזה אמן כן יהי רצון.